

Spelling in de bovenlaag van de klas

Een handreiking voor leerkrachten

Arwin van Veen en Nelline van Hees

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting.....	3
Inleiding.....	5
1 Hoogbegaafd? En dan?.....	7
1.1 Wat is hoogbegaafdheid?.....	7
1.2 Wat hebben hoogbegaafde kinderen nodig?.....	8
1.3 Criteria om methoden te beoordelen op toepassing voor hoogbegaafde kinderen	13
1.4 Conclusie	15
2 Taalfontein.....	16
2.1 Omschrijving van de methode	16
2.2 Beoordeling aan de hand van criteria	17
2.3 Conclusie	18
3 Beoordeling methoden voor extra werk	19
3.1 Zelfstandig spellen.....	20
3.2 Spelling in de lift	21
3.3 Slagwerk spelling	23
3.4 Stenvert spellingblok.....	24
3.5 De super Spellingkampioen.....	25
3.6 Conclusie	26
4 Beoordeling methoden extra werk voor taal	27
4.1 Plustaak taal	27
4.2 Slimme taal.....	28
4.3 Het grote taalspel.....	29
4.4 Schrijfpalet.....	30
4.5 Conclusie	31
5 Eindconclusie en aanbevelingen	32
Bibliografie	33

Voorwoord

Na vijf maanden hard werken is dit onze afstudeerscriptie geworden. Ons onderzoek verliep in het algemeen soepel. Na een korte beschrijving van wat hoogbegaafdheid is, waren wij al snel op onderzoek uitgegaan hoe methoden van extra werk naast de methode Taalfontein ingezet konden worden. Daarmee waren wij de stap van het beoordelen van de methode overgeslagen. Nadat we vastliepen ontdekten we deze fout, en zijn we enkele stappen teruggegaan in het onderzoeksproces. Een flinke reorganisatie van ons werkdocument, het ontwerpen van een goed beoordelingschema en het opzoeken van methoden, hebben ervoor gezorgd dat ons onderzoek toch op de juiste wijze is afgerond.

Wij zijn dankbaar voor de hulp van mevrouw P.J.A. van Nederpelt. Wekelijks konden wij onze vorderingen aan haar opsturen en zorgde zij voor feedback. Hierdoor konden wij bij een volgende ontmoeting met frisse moed verder.

Teleurstellend voor ons was dat de methoden die als extra werk vaak worden ingezet in scholen, na ons onderzoek toch niet geschikt bleken te zijn. Wij waren ons onderzoek gestart vanuit de veronderstelling dat er zeker wel bruikbaar materiaal op het gebied van spelling was.

Om onze teleurstelling wat te compenseren zijn we op zoek gegaan naar materiaal dat op het gebied van taal wordt aangeboden, en daar hebben wij gelukkig nog enkele methoden gevonden die gebruikt kunnen worden als extra werk bij spelling. De taalopdrachten zijn uitdagend voor hoogbegaafde kinderen, en erg afwisselend.

Nu wij scholen toch aanbevelingen kunnen geven, hebben wij een voldaan gevoel over deze scriptie. Wij wensen u veel plezier met het lezen van onze scriptie en wij hebben de wens dat scholen ons onderzoek zullen gebruiken in de onderwijspraktijk.

Samenvatting

In deze scriptie hebben we onderzocht wat hoogbegaafdheid is.

Uit de beschrijving in hoofdstuk 1 is op te maken dat hoogbegaafdheid heel serieus genomen moet worden. De beschrijving hoogbegaafdheid is afhankelijk van zes factoren: motivatie, creativiteit en intellectuele capaciteit, en daar omheen de factoren school, gezin en vrienden.

Kinderen die hoogbegaafd zijn kampen vaak met problemen in en buiten de klas. De meest voorkomende problemen bij hoogbegaafde kinderen zijn onderpresteren, faalangst en perfectionisme. Ook sociale onhandigheid is een veel voorkomend probleem, doordat de kinderen niet voldoende kunnen aansluiten bij leeftijdsgenootjes.

Voor deze problemen zijn diverse oplossingen te bedenken. Een deel daarvan kan in de klas worden uitgevoerd, en een deel heeft te maken met het persoonlijk waarderen van het kind, wat zowel in de klas als thuis moet worden gedaan.

In de klas kunnen oplossingen geboden worden door extra werk in te zetten. Compacting is het zo compact mogelijk aanbieden van de te leren stof. Na goed compacten kan gekozen worden voor vervroegd doorstromen of verrijken. Vervroegd doorstromen betekent dat een kind een klas overslaat in zijn schoolcarrière. Verrijken heeft vooral te maken met het verbreden en verdiepen van de reguliere leerstof.

Methoden moeten aan bepaalde criteria voldoen om goed ingezet te kunnen worden voor hoogbegaafde kinderen. Deze criteria zijn gevat in het schema beschreven in paragraaf 1.3.

In hoofdstuk 2 is onderzoek gedaan naar de methode Taalfontein.

Taalfontein is sinds 2007 een veel gebruikte methode in het reformatorisch basisonderwijs. De methode bestaat uit een onderdeel Taal en lezen, en een onderdeel Spelling.

Het onderdeel spelling wordt verdeeld in 34 leseenheden van 5 lessen. Elke leseenheid worden enkele spellingcategorieën aangeboden. De methode is er op gericht om door herhaling de verschillende categorieën in te prenten.

Elke les bestaat uit een deel basisstof en een deel extra stof. De methode Taalfontein geeft aan dat het mogelijk is dat hoogbegaafde kinderen alleen de extra stof maken.

Bij het beoordelen van de extra stof blijkt dat vooral in de vorm veel herhaling zichtbaar is. De opdrachten zijn niet uitdagend genoeg voor hoogbegaafde kinderen.

Het is dus nodig om naast de methode Taalfontein Spelling, extra materiaal in te zetten om hoogbegaafde kinderen voldoende uitdaging te bieden.

In hoofdstuk 3 is ons onderzoek te vinden naar verschillende methoden die als extra werk bij spelling worden ingezet.

Na het bekijken van deze methoden, bleek dat er slechts één methode is die voldoende uitdaging biedt aan hoogbegaafde kinderen. Dit is de methode Spelling in de lift plus. Deze methode is bedoeld

als RT-materiaal, maar heeft ook een onderdeel voor hoog intelligente kinderen. Dit onderdeel is nader bekeken en kwam het hoogst uit het onderzoek.

Van de onderzochte methoden scoort de methode Stenvert Spellingblok het slechtst. Deze methode herhaalt redelijk gemakkelijke puzzelvormen regelmatig. De uitdaging is er voor hoogbegaafde kinderen daarom snel af.

Omdat ons onderzoek in hoofdstuk 3 niet het bevredigende resultaat opleverde, zijn we op zoek gegaan naar taalmethoden die kunnen worden ingezet bij spellingonderwijs.

In hoofdstuk 4 zijn 10 taalmethoden onderzocht. De methoden die geschikt zijn om te gebruiken als extra werk naast de methode Taalfontein spelling, zijn nader beschreven in dit hoofdstuk. Het gaat hierbij om de methoden Plustaak taal, Slimme taal, Het Grote Taalspel en Schrijfpalet.

De toepassing van genoemde methoden is mogelijk op elk moment. Dit kan omdat de spellingcategorieën niet aan de taaldomeinen te verbinden zijn. Een leerkracht kan zelf bepalen wanneer er welk materiaal wordt ingezet, en op welke manier de kinderen daarmee werken. Het is belangrijk dat de leerkracht eisen stelt, en elke geschreven tekst of opdracht controleert op correcte spelling. Alleen dan is het doel van het inzetten van dit materiaal naast de spellingmethode zinvol.

Qua identiteit passen de methoden ook bij de methode taalfontein. Echter zijn bij de methode Schrijfpalet wel enkele werkbladen wat minder geschikt, omdat zij de onderwerpen reuzen, heksen en een spookhuis bevatten. Dit hoeft geen belemmering te zijn voor het aanschaffen van de methode, omdat deze kaarten uit de box verwijderd kunnen worden.

Methoden die onderzocht zijn, maar niet geschikt bevonden om in te zetten als extra werk bij spelling zijn: Taal in andere vakken, Aan de slag met taal en techniek, Spraakwaterval, Rijmelarij, Dierenbundel, Een schat aan informatie. Deze methoden zijn daarom niet nader beschreven in dit hoofdstuk.

Inleiding

Tijdens een workshop van dhr. A. Visser, bij de minor taal, kwam naar boven dat er totaal heel weinig materiaal wordt gebruikt in de school, waarmee goede spellers worden uitgedaagd. Scholen bedenken zelf soms mogelijkheden, maar er is geen eensluitend advies.

Het leek ons goed om ons te verdiepen in het spellingonderwijs, en te onderzoeken wat er voor extra materiaal op het gebied van spelling is ontwikkeld, en of dit gebruikt kan worden voor hoogbegaafde kinderen. Zo kwamen we op het idee om onze scriptie hierover te schrijven.

Met deze scriptie willen we een manier vinden om de kinderen die hoogbegaafd zijn, uit te dagen op het gebied van spelling, zodat ook zij hun spellingcapaciteiten kunnen ontwikkelen, en dat de leerkrachten voor hen praktisch materiaal bij de hand hebben wat mee kan wegen in de beoordeling van de eindresultaten.

De hoofdvraag waarop we antwoord willen krijgen is:

Welke materialen kunnen het beste gebruikt worden om in spellinglessen de hoogbegaafde leerlingen uit te dagen om zich volledig in te zetten, zonder dat zij het idee krijgen dat ze beziggehouden worden met materiaal wat niet beoordeeld wordt?

Om tot de beantwoording van de hoofdvraag te komen hebben we 3 deelvragen gesteld:

1. Wat is hoogbegaafdheid en wat heeft een hoogbegaafd kind nodig om voldoende uitdaging te krijgen, zodat hij/zij gemotiveerd wordt om zich in te zetten?
2. Hoe wordt spelling aan de hand van de methode Taalfontein aangeboden, en hoe is in de methode differentiatie aangebracht? Is er in de methode rekening gehouden met hoogbegaafdheid en hoe?
3. Welk extra materiaal is er aanwezig om de hoogbegaafde kinderen uit te dagen? Hoe kan dit materiaal ingezet worden naast de methode taalfontein?
4. Welk materiaal op taalgebied is bruikbaar bij de spellinglessen van de methode Taalfontein?

Het doel van onze scriptie is om scholen een handreiking te bieden hoe zij extra materialen kunnen inzetten voor hoogbegaafden tijdens de spellinglessen.

Dit is relevant omdat er in scholen en instanties niet voldoende duidelijkheid is hoe extra materiaal kan worden ingezet en beoordeeld.

Of het mogelijk is om goed te differentiëren op het gebied van spelling, is voor ons niet geheel zeker. Spelling is iets wat je goed beheerst, of waar je veel moeite mee hebt. Om kinderen tot beter spellen te brengen, is al heel veel bedacht, maar om goede spellers meer uit te dagen is wel materiaal te vinden, maar dat wordt te weinig ingezet. Ook is naar onze mening dit materiaal niet uitdagend genoeg om hoogbegaafde kinderen goed aan het werk te houden. Doordat de soort opdrachten steeds terugkomen, raken kinderen ook daaraan gewend. Wij denken daarom dat verdiepen van spellingonderwijs niet mogelijk is, omdat het een kwestie van kunnen is. Verbreden is wel mogelijk, door verschillende taaldomeinen extra toe te passen bij het spellingonderwijs, en door andere manieren van werken in te zetten.

We willen een ontwerpgericht onderzoek uitvoeren. Dit onderzoek is er op gericht om iets te verbeteren, in een bepaalde situatie, door een bepaalde actie uit te voeren.

Om tot een goede scriptie te komen hebben we verschillende stappen uitgedacht. Als eerste zullen we onderzoeken wat hoogbegaafde kinderen nodig hebben. Dit leidt tot een aantal principes waarmee we materialen kunnen beoordelen.

Als we deze principes duidelijk hebben, ontwerpen we een beoordelingskaart. Aan de hand van deze kaart onderzoeken we als eerst de methode Taalfontein. Als blijkt dat de methode Taalfontein niet voldoende geschikt is voor hoogbegaafde kinderen, wat wij van verschillende kanten te horen hebben gekregen, dan zullen we extra materiaal onderzoeken wat eventueel naast de methode toepasbaar zou zijn.

Ook deze verschillende methoden die op basisscholen worden ingezet als extra werk voor spelling, beoordelen we aan de hand van de beoordelingskaart. Als uit de beoordeling een cijfer boven de zeven komt, zullen we de methode onderzoeken hoe deze naast de methode taalfontein kan worden ingezet. Methoden die lager dan een zeven scoren, komen niet in aanmerking om gebruikt te worden voor hoogbegaafde kinderen. Het onderzoek van de methoden is gebaseerd op steekproeven in de verschillende werkboekjes.

Deze gehele scriptie loopt uit in een hoofdstuk waarin leerkrachten kunnen zoeken naar goed bruikbaar materiaal bij de methode Taalfontein, op het gebied van spelling. Indien nodig zal aangegeven worden hoe de methode het beste ingezet kan worden.

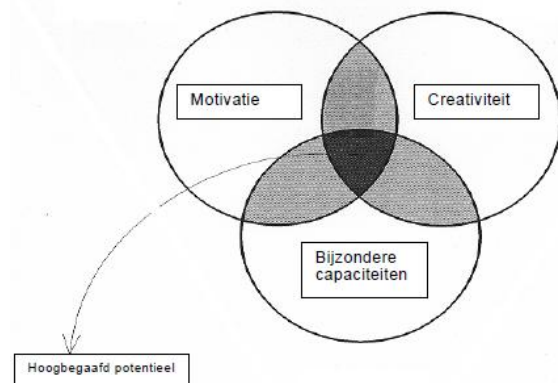
1 Hoogbegaafd? En dan?

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat hoogbegaafdheid inhoudt, en welke factoren daarin belangrijk zijn. Ook wordt beschreven wat nodig is om tegemoet te komen aan hoogbegaafde kinderen, en wie daarin een belangrijke rol spelen. Aan het einde van het hoofdstuk wordt een criterialijst opgesteld waaraan methoden moeten voldoen als zij gebruikt worden voor hoogbegaafde kinderen.

1.1 Wat is hoogbegaafdheid?

Er zijn verschillende definities van hoogbegaafdheid. Velen zullen denken aan een hoog IQ en bijzondere prestaties op school.

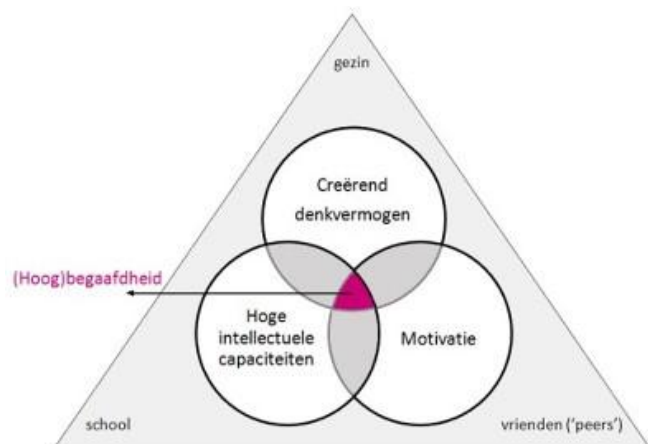
In de vakliteratuur bestaan verschillende definities van hoogbegaafdheid. Deze worden in modellen weergegeven. In Nederland wordt bij de verklaring meestal een meerfactorenmodel gebruikt. De eerste versie van het model is gemaakt door Joe Renzulli. Hij bedacht een cirkelmodel waarbij drie cirkels elkaar overlappen. De cirkels van hoge intellectuele capaciteiten, creativiteit en motivatie. Met intellectuele capaciteiten wordt bedoeld het

intelligentie quotiënt (IQ). Met creativiteit wordt het probleemoplossend vermogen bedoeld. De kennis die nodig is om problemen op te lossen, is goed ontwikkeld bij hoogbegaafde kinderen. Creativiteit uit zich niet alleen in het oplossen van problemen, maar ook in het bedenken daarvan. Om iets nieuws te kunnen ontdekken is het nodig dat er met andere ogen naar gekeken kan worden. Een hoogbegaafd kind heeft een hoge mate van zelfstandig en productief denken. Motivatie is het enthousiasme wat getoond wordt voor het uitvoeren van een taak. Het kind moet de wil en doorzettingsvermogen hebben om een bepaalde taak of opdracht tot een goed einde te brengen. Bij hoogbegaafde kinderen is een hoge motivatie aanwezig, mits er voldoende uitdaging wordt geboden. In het midden van de drie cirkels overlappen deze elkaar. Dat is waar deze drie belangrijke persoonlijkheidskenmerken elkaar overlappen. Bij hoogbegaafde kinderen zijn deze persoonlijkheidskenmerken alle drie altijd aanwezig. (Lammers, 2005)

De hierboven uitgewerkte persoonskenmerken zijn aanlegfactoren die in uiteenlopende gradaties bij een kind aanwezig zijn. Maar voor een harmonieuze ontwikkeling is begeleiding en stimulering door de sociale omgeving van het kind onmisbaar. (Mönks, 2011)

Het model is daarom nog uitgebreid door dr. Franz Mönks, de oprichter van het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek aan de Universiteit van Nijmegen. Zijn meerfactorenmodel draait om zes factoren, waarbij de sociale vaardigheid van het kind de verbindende schakel is. (Lammers, 2005)

Een mens is per definitie een sociaal wezen en dat betekent dat er een goede wisselwerking met vooral het gezin, de school en vrienden nodig is. Het kind moet zelf voldoende sociaal vaardig zijn, in staat zijn op een positieve manier met anderen om te gaan, én de mensen in de omgeving moeten het kind ruimte en kansen geven. (Mönks, 2011)

Als norm voor die hoge intellectuele capaciteiten wordt uitgegaan van een IQ vanaf 130. Alleen de drie persoonlijkheidskenmerken zijn niet voldoende. Ook het sociale aspect moet voldoende zijn. Voor een gezonde ontwikkeling zijn gezin, school en familie ook van belang. Hierdoor komen de factoren op zes te staan. Dan kan een harmonieuze ontwikkeling van het hoogbegaafde kind plaatsvinden. (Vos, 2002)

Hoogbegaafdheid is dus meer dan een hoge intelligentie of het bij de besten van de klas horen. Het wordt ook gekoppeld aan persoonlijkheidskenmerken als creativiteit en motivatie. Ouders, vrienden en school spelen een grote rol als het gaat om hoogbegaafdheid. Omdat meer factoren belangrijk zijn, kan de term hoogbegaafd niet zomaar aan een kind gegeven worden. Daar moet mee worden opgepast. Ouders willen graag dat hun kind bij de besten behoort. Een woord als 'hoogbegaafd' klinkt dan als een dankbaar etiketje, dat soms wordt opgeplakt. Dit is misschien de reden waarom het woord 'hoogbegaafd' ook de nodige irritaties oplevert. Het brengt juist de mensen in beeld die dit woord te pas of te onpas gebruiken bij hun kind. Hetzij om op scheppen of om de minder prettige eigenschappen als gevolg van hoogbegaafdheid van het kind te verdoezelen. (Vos, 2002)

1.2 Wat hebben hoogbegaafde kinderen nodig?

Voor hoogbegaafde kinderen is het belangrijk dat de school zorgt voor lesstof die bij het kind past. Ook speelt voor het welbevinden van het kind mee dat het kind door de ouders begrepen moet worden, en dat de ouders weten wat het kind nodig heeft om zich goed te ontwikkelen. Als derde punt speelt mee dat het kind voldoende goede vrienden in de klas en omgeving nodig heeft. Als de school er alles aan doet om een kind op het juiste niveau de lesstof aan te bieden, wordt al aan één van bovenstaande drie punten voldaan. De school kan ook een rol spelen in het bijstaan van de ouders, en in het op de hoogte stellen van de kinderen in de klas. Dit is een behoefte die voor het welbevinden van het kind erg belangrijk is. (Lammers, 2005)

In deze paragraaf zullen we vooral ingaan op de taak die de school heeft om het kind lesstof aan te bieden die bij het kind past.

Mogelijke problemen

Hoogbegaafde kinderen ondervinden vaak problemen in het reguliere onderwijs. Ze zijn intelligent, maar er komt heel vaak niet uit wat er in zit. De kinderen merken dat zij anders zijn dan andere kinderen. Zij voelen zich daardoor buitengesloten. Ook kunnen zij zelf de klasgenoten veel minder begrijpen. Ze vervelen zich onder de normale leerstof, omdat zij deze al beheersen. Vervelen kan uitmonden in vreemd gedrag, waardoor het kind aandacht vraagt, of in geduldig afwachten verzandt. Beide uitingen hebben vaak een berisping van de leerkracht tot gevolg. Het kan zijn dat er totaal niet wordt gedacht aan een hoger ontwikkelniveau, maar slechts aan irritant gedrag. Er ontstaat een gat tussen de verschillende kinderen, naarmate het niveauverschil groter wordt. Een aparte behandeling willen hoogbegaafde kinderen enerzijds graag, zodat ze uitgedaagd worden, en anderzijds willen zij dat ook niet, omdat zij dan altijd anders behandeld worden dan de andere kinderen uit de klas.

Onderpresteren

Als niet alle kwaliteiten van de kinderen worden aangesproken, heeft dat onderpresteren tot gevolg. Onderpresteren betekent dat de kinderen zich niet meer inzetten voor een taak, omdat zij daar niet meer voor gemotiveerd zijn. Ze voelen zich niet geaccepteerd in hun kwaliteiten.

Kenmerken van onderpresteren zijn:

- De kinderen zijn niet gewend om moeite te doen om succesvol te zijn
- De kinderen hebben geen doorzettingsvermogen, zelfs wanneer ze iets goed willen doen
- Het is een chronisch probleem dat niet zomaar meer weggaat
- Het gebeurt meestal in meer dan één levensgebied
- Kinderen die onderpresteren hebben meer moeite met normaal werk.

Kenmerk 1 en 2 zijn een gevolg van te weinig training in omgang met tegenslag. Het is voor hoogbegaafde kinderen moeilijk om zelfvertrouwen op te bouwen, omdat zij nooit hebben ervaren wat het is om succes te hebben na moeite gedaan te hebben voor iets. Kenmerk 3 en 4 zijn vooral een gevolg van langdurig onderpresteren: het is een verschijnsel dat zich langzaam uitbreidt en steeds hardnekkiger wordt. Kenmerk 5 is vooral van belang omdat onderpresterdersgedrag zich niet alleen in dramatische vorm vertoont; het is juist het alledaagse, niet-opvallende gedrag dat een probleem wordt. (Gerven, 2007)

Faalangst

Een andere mogelijkheid die misschien bij kinderen minder voor de hand lijkt te liggen, is faalangst. Ook hoogbegaafde kinderen kunnen last hebben van faalangst, soms als gevolg van perfectionisme. Mogelijk raken zij geblokkeerd door hoge verwachtingen bij zichzelf of hun omgeving. (Vos, 2002)

Faalangst is leidend voor onderpresteren. Een positief zelfconcept is nodig om tot een andere prestatie te kunnen komen. Faalangst en onderpresteren staan dusdanig in verbinding, dat zij elkaar kunnen veroorzaken. Laag presteren heeft vaak faalangst tot gevolg, maar faalangst of een laag zelfbeeld heeft ook vaak laag presteren tot gevolg, omdat daarmee het lage zelfbeeld wordt bevestigd. (Mönks, 2011)

Perfectionisme

Ook perfectionisme kan een gevolg zijn van hoogbegaafdheid. Wanneer een kind faalangstig is, kan het zijn dat het probeert opdrachten alleen perfect uit te voeren. Ook hierin kan een negatieve cirkel ontstaan. Wanneer het resultaat van een opdracht niet voldoet aan de eisen die het kind zelf heeft gesteld, wordt dat door een kind als falen gezien. Dit gevoel van falen kan voor een volgende opdracht een nog grondigere aanpak van het kind veroorzaken, om het nog perfect uit te voeren. (Mönks, 2011)

Als perfectionisme voortkomt uit een laag zelfvertrouwen wordt het veroorzaakt door een gebrek aan waardigheid. Zelfvertrouwen bestaat uit een combinatie van vaardigheid en waardigheid. Waardigheid is het idee dat je als mens iets waard bent en dat je weet waar je voor staat. Vaardigheid is het idee dat je op een adequate manier kunt omgaan met de problemen in je leven. Mensen die laag scoren op waardigheid, hebben vaak een lage eigendunk. Sommige kinderen proberen dat slechte beeld van zichzelf op te krikken door te presteren. De argumentatie is: als ik

maar voldoende presteer, zal ik eindelijk eens wat voorstellen. Uit deze argumentatie komt voort dat kinderen met een gebrek aan waardigheid geen fouten durven te maken. Elke fout bewijst in hun ogen namelijk dat ze waardeloos zijn. Perfect presteren is dan nog de enige maat die voor tevredenheid zorgt. En hoe we het ook wenden of keren, perfect functioneren ligt niet binnen het bereik van mensen. Perfectionisten zijn dan ook constant ontevreden over hun prestaties en angstig om nieuwe fouten te maken.¹

Mogelijke oplossingen

Het komt vaak voor dat kinderen onderpresteren als ze hoogbegaafd zijn. Om dit te voorkomen moet de innerlijke drang tot presteren worden wakker gemaakt.

Hiervoor is nodig dat de persoonlijkheid van het kind wordt geaccepteerd en dat er in de klas en in materiaal rekening gehouden wordt met de begaafdheden van het kind.

Persoonlijkheid

Het goed accepteren van de persoonlijkheid van het kind is mogelijk door de volgende dingen:

- Het accepteren en respecteren van begaafdheid;
- Het kind krijgt zijn eigen verantwoordelijkheden bij zijn werk (zonder dat de leerkracht daarbij zijn of haar verantwoordelijkheden uit het oog verliest);
- Door het kind goede feedback te geven op het verrichten van zijn taken, door te helpen bij het maken en nastreven van een planning;
- Door het kind de vrijheid te geven zijn eigendoelen na te streven.

In de klas

Om in de klas tegemoet te komen aan de behoeften van meer begaafde kinderen zijn verschillende manieren bedacht: Vervroegd doorstromen, compacting en verrijking (James. T. Webb, 2005)

Vervroegd doorstromen

Bij vervroegd doorstromen wordt gekeken of een kind mogelijk de leerstof van 1 jaar verkort kan aangeboden krijgen, zodat het naar een volgende groep kan doorstromen halverwege het schooljaar, of dat een kind de leerstof van twee jaren in één jaar aangeboden krijgt en zo een groep kan overslaan.

Bij vervroegd doorstromen is het van belang dat het kind wordt onderzocht of het sociaal-emotioneel de overstap aankan. Als een kind in sociaal-emotioneel opzicht past bij de groep waar hij/zij in terecht zal komen, dan is het mogelijk om een klaarstoomproject te beginnen.

Het is goed als een school een aantal vaste criteria hanteert. Indien een kind daaraan voldoet kan het project in gang gezet worden.

Criteria kunnen zijn:

- Er moet duidelijk zijn vastgesteld dat een kind hoogbegaafd is of hoge intellectuele capaciteiten heeft.
- Het kind moet een didactische voorsprong hebben op meerdere leerstofgebieden.

¹ <http://www.ivpp.nl/zelfvertrouwen/perfectionisme-overwinnen/>

Compacting

Compacting is een manier om de kinderen wel alle leerstof aan te bieden, maar de oefenstof en herhalingsstof geheel uit het lesprogramma te verwijderen, als blijkt dat de kinderen de leerstof beheersen. Compacting voorkomt dat een kind zich gaat vervelen door eindeloos oefenen en herhalen wat het al beheerst. Vooral hoogbegaafde kinderen hebben het nodig dat dit voor hen wordt gedaan. Zij vinden geen uitdaging in het oefenen van leerstof.

Compacting maakt het mogelijk dat een kind naast de leerstof die het aangeboden moet krijgen, ook andere leerstof tot zich kan nemen. (Gerven, 2007)

Als alle oefenstof wordt verwijderd uit de leerstof die aangeboden wordt, is het gevaar dat een kind niet leert oefenen. Een gevolg daarvan kan zijn dat het kind, als het later wordt geconfronteerd met moeilijke taken, waarbij oefening vereist is, totaal niet weet hoe het zich deze stof eigen kan maken. Een gevolg daarvan is frustratie. Het is dus goed om ook moeilijker stof aan te bieden, wat oefening van het kind zal vragen. Verrijken en verbreden geeft ook hoogbegaafde kinderen stof waar ze de tanden in moeten zetten, waardoor zij ook faalervaringen opdoen. (Welling, 2005)

Verrijking

Verrijking gebeurt wanneer compacting heeft plaatsgevonden. Een kind dat de reguliere leerstof gereduceerd aangeboden krijgt, is zonder verrijking van de leerstof enorm snel klaar met de reguliere leerstof. Onvermijdelijk is dan het vervroegd doorstromen. Bij het verrijken van de stof is het niet de bedoeling dat een kind meer van hetzelfde krijgt aangeboden. De opdrachten moeten uitstijgen boven het niveau van de reguliere leerstof. Het materiaal moet bovendien in de praktijk goed bruikbaar zijn.

Het heeft twee doelen:

- Het kind houdt zijn leervermogens in conditie.
- Het kind leert nieuwe dingen.

Verrijkingswerk moet niet bestaan uit een koektrommel vol zoethoudertjes waar zomaar uit gegrepen kan worden. Het is van belang dat de stof samenhang vertoont. Een deel van het kant en klare materiaal dat wordt aangeboden als verrijkingswerk, is wel interessant maar vergroot slechts de database van de feitenkennis. Ze ontwikkelen niet. Hoogbegaafde leerlingen kunnen op de basisschool al redelijk inschatten wat hun zwakke en sterke punten zijn. Ze kunnen dus ook aangeven wat ze willen leren .

Om te bepalen welke leerlingen voor welke verrijking in aanmerking komen, zijn er verschillende manieren om hier achter te komen.

- Voortoetsen: de leraar toets welke onderwerpen de leerling voldoende beheerst om dieper op de stof in te kunnen gaan;
- Het meerkeuzemenu: het kind kiest uit verschillende opties wat hem het meest aanspreekt
- Portfolio: de leerling en leraar formuleren gezamenlijke nieuwe doelen van de prestaties tot dan toe.

Aan de inhoud van verrijkingsstof moeten de volgende eisen worden gesteld:

- Bevat open vraagstellingen (hoe-, wat- en waaromvragen)
- Beschikt over een hoge complexiteit
- Bevat opdrachten met een probleemgericht karakter

- Maakt meerdere oplossingsstrategieën mogelijk
- Doet beroep op creativiteit
- Overstijgt het didactisch niveau van de leerling.

Het is belangrijk om te bekijken of een leerling zelfstandig met het materiaal kan werken. Als een leerkracht veel aandacht aan een meer begaafde leerling moet geven, moet de klas aandacht inleveren. En juist de klas heeft de aandacht extra hard nodig.

Ook is het belangrijk dat een leerling het materiaal in de klas kan gebruiken. Apart werken heeft invloed op het sociaal-emotioneel welzijn van het kind. Ook moet ernaar gekeken worden of het materiaal de andere kinderen niet afleidt.

Voor leerkrachten is het daarbij ook van belang dat het materiaal mogelijkheden biedt voor beoordeling. Zeker in de bovenbouw is het wenselijk dat er een antwoordenboekje zit bij het leerstofmateriaal, zodat de leerkracht ondersteuning heeft bij het nakijken. Bij open opdrachten is het geven van een eenduidig antwoordmodel niet altijd mogelijk. In dat geval is het wel van belang dat er duidelijke richtlijnen worden gegeven voor de beoordeling van geleverd werk.

Het is mogelijk om binnen de reguliere stof te verrijken door als leerkracht zelf opdrachten te maken. De leerling blijft zo ondanks zijn aangepaste leerstofprogramma meer bij de groep. De opdrachten zijn veelal geschikt voor zowel goede leerlingen als echt hoogbegaafde leerlingen. De doelgroep wordt daardoor groter gemaakt. De kosten van verrijkingsmateriaal blijven op deze manier beperkt, maar het vraagt wel een enorme investering van de leerkracht. Maar als een leerkracht de zelfgemaakte opdrachten goed registreert, is de investering ook jaren later nog bruikbaar.

Buiten de reguliere leerstof bestaan tal van materialen die ingezet kunnen worden als verrijking van de leerstof. Daarin is onderscheid tussen structureel inzetbaar materiaal en incidenteel inzetbaar materiaal. Structureel inzetbaar materiaal bestaat uit opdrachten die op de een of andere manier een bepaalde samenhang vertonen, gedurende langere tijd inzetbaar zijn, en waarbij ook in de meeste gevallen een bepaald leerdoel wordt nagestreefd. Een leerkracht kan dit materiaal een plaats geven in de weektaak. Het werken hiermee heeft dan een meer verplichtend karakter. (Gerven, 2007)

Onder prestatie komt het meest voor bij taal, het is daarom raadzaam om extra aandacht aan taal te besteden. Eisen ten opzichte van de leerling is daarom ook van groot belang.

Faalangst

Om de cirkel die ontstaan kan bij faalangst, die onderpresteren tot gevolg heeft, te doorbreken is een andere persoon nodig. Hierin is een duidelijke koppeling te zien met het schema van dr. Franz Mönks. De andere persoon moet zich richten op het proces en niet op het resultaat. Resultaatgericht zijn, maakt dat wanneer het proces goed was, en het resultaat niet geheel aan de wensen voldoet, het proces ook wordt afgekeurd. (Mönks, 2011)

Het is belangrijk dat een leerkracht bij een kind herkent dat het de leerstof al beheerst of veel gemakkelijker opneemt dan zijn leeftijdsgenoten. De leerkracht moet het kind dan nieuwe uitdagingen aanbieden en er voor zorgen dat de school een positieve ervaring blijft.

Perfectionisme

Zoals in de vorige paragraaf besproken, baseren perfectionisten hun zelfbeeld op hun prestaties. Presteren ze goed, dan zijn zij ook goed. Presteren ze slecht, dan zijn zij ook waardeloos. Een perfectionist die slecht presteert, denkt: “wat ben ik ook een sukkel!”. Een optimalist die een fout maakt, denkt: “Oei, dat werkt dus niet. Volgende keer moet ik die fout niet weer maken”. Het is verstandig om prestaties los te koppelen van zelfbeeld. Het idee van waardigheid houdt in dat ieder mens iets waard is, ook als je een keer niet presteert of als het een keer tegenzit. Men kan onder alle omstandigheden een goed gevoel over zichzelf hebben. Prestaties zijn een onderwerp op zich dat verder los staat van de waarde als mens.

Maar als prestaties nodig zijn om een goed gevoel te hebben, waar komt dan de motivatie vandaan om goed te presteren? Ieder mens heeft het verlangen om dingen te leren en om beter te worden in bepaalde dingen. Dat verlangen alleen al is voldoende om ons hard te doen werken. Het gaat om het proces en niet om het resultaat. In de praktijk blijkt dat juist deze houding tot de beste prestaties leidt en tot het grootste geluk. Optimalisten, presteren op alle fronten beter dan perfectionisten.²

1.3 Criteria om methoden te beoordelen op toepassing voor hoogbegaafde kinderen

Om een methode te beoordelen of deze voldoende uitdaging biedt voor hoogbegaafde kinderen, kunnen de volgende criteria worden gebruikt. Deze criteria zijn opgesteld aan de hand van literatuuronderzoek wat hierboven beschreven is.

- Is het mogelijk om voor te toetsen?
- Is het mogelijk dat een kind verschillende keuzes maakt?
- Bevat het materiaal open vraagstellingen (hoe-, wat- en waaromvragen)?
- Beschikt het materiaal over een hoge complexiteit?
- Zijn er opdrachten met een probleemgericht karakter?
- Zijn er meerdere oplossingsstrategieën mogelijk?
- Doet het materiaal een beroep op creativiteit?
- Kan er zelfstandig met het materiaal gewerkt worden?
- Biedt het materiaal mogelijkheid tot beoordeling?
- Is het materiaal structureel inzetbaar?
- Is het materiaal incidenteel inzetbaar?
- Wordt met dit materiaal een bepaald doel nagestreefd?

² <http://www.ivpp.nl/zelfvertrouwen/perfectionisme-overwinnen/>

De criteria kunnen onderzocht worden aan de hand van het volgende schema:

criterium	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Is het mogelijk om voor te toetsen?	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Is het mogelijk dat een kind verschillende keuzes maakt?	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Bevat het materiaal open vraagstellingen (hoe-, wat- en waaromvragen)?	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Beschikt het materiaal over een hoge complexiteit?	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Zijn er opdrachten met een probleemgericht karakter?	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Zijn er meerdere oplossingsstrategieën mogelijk?	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Doet het materiaal een beroep op creativiteit?	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Kan er zelfstandig met het materiaal gewerkt worden?	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Biedt het materiaal mogelijkheid tot beoordeling?	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Wordt met dit materiaal een bepaald doel nagestreefd?	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Eindoordeel: Is het materiaal bruikbaar voor hoogbegaafde kinderen? (het gemiddelde van bovenstaande beoordeling)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Voor inzetten van het materiaal is het goed om onderstaande te weten:	Ja					Nee				
Is het materiaal incidenteel inzetbaar?										
Is het materiaal structureel inzetbaar?										

Verantwoording

De criteria die in dit schema worden gesteld, komen voort uit de literatuurstudie die uitgewerkt is in hoofdstuk 1. De keuze voor de schaal 1 tot 10 is omdat deze schaalverdeling erg nauwkeurig is. Omdat het schema 10 criteria bevat, kan het eindoordeel gesteld worden door alle beoordelingen op te tellen en te delen door 10.

Om weer te geven of een methode voldoende uitdaging biedt aan hoogbegaafde kinderen moet de eindbeoordeling hoger zijn dan een 7. Bij een cijfer lager dan een 7 kan het materiaal zeker nog wel geschikt zijn voor de kinderen met een normale intelligentie, maar biedt het materiaal niet voldoende uitdaging aan hoogbegaafde kinderen.

1.4 Conclusie

Uit de beschrijving in dit hoofdstuk is op te maken dat hoogbegaafdheid heel serieus genomen moet worden. De beschrijving hoogbegaafdheid is afhankelijk van zes factoren: motivatie, creativiteit en intellectuele capaciteit, en daar omheen de factoren school, gezin en vrienden.

Kinderen die hoogbegaafd zijn kampen vaak met problemen in en buiten de klas. De meest voorkomende problemen bij hoogbegaafde kinderen zijn onderpresteren, faalangst en perfectionisme. Ook sociale onhandigheid is een veel voorkomend probleem, doordat de kinderen niet voldoende kunnen aansluiten bij leeftijdsgenootjes.

Voor deze problemen zijn diverse oplossingen te bedenken. Een deel daarvan kan in de klas worden uitgevoerd, en een deel heeft te maken met het persoonlijk waarderen van het kind, wat zowel in de klas als thuis moet worden gedaan.

In de klas kunnen oplossingen geboden worden door extra werk in te zetten. Compacting is het zo compact mogelijk aanbieden van de te leren stof. Na goed compacten kan gekozen worden voor vervroegd doorstromen of verrijken. Vervroegd doorstromen betekent dat een kind een klas overslaat in zijn schoolcarrière. Verrijken heeft vooral te maken met het verbreden en verdiepen van de reguliere leerstof.

Methoden moeten aan bepaalde criteria voldoen om goed ingezet te kunnen worden voor hoogbegaafde kinderen. Deze criteria zijn gevat in het schema beschreven in paragraaf 1.3.

2 Taalfontein

Deze scriptie is gericht op werken met de methode Taalfontein. Er wordt daarom een uitgebreide beschrijving gegeven van de methode, en de manier die wordt aangedragen om deze methode te gebruiken voor hoogbegaafde kinderen. Dit hoofdstuk eindigt in een beoordeling van de methode, waarna we kunnen concluderen of deze methode inderdaad gebruikt kan worden voor hoogbegaafde kinderen, of dat er nog extra materiaal nodig is om naast deze methode in te zetten.

2.1 Omschrijving van de methode

De methode Taalfontein heeft als doel om leerlingen een aantal zeer frequent voorkomende woorden foutloos te kunnen schrijven. Bovendien moeten de leerlingen over spellingstrategieën beschikken waarmee ze de meest voorkomende spellingproblemen kunnen oplossen.³

De methode is erop gericht om door herhaling de verschillende categorieën in te prenten. Kinderen krijgen een bepaalde categorie aangeleerd, waarna zij er van uit kunnen gaan dat deze categorie nog meerdere malen terug zal keren. Bij laag scoren is het daardoor mogelijk om dit te negeren, omdat de stof in de meeste gevallen later in het jaar nog terugkomt.

Taalfontein Spelling bestaat per leerjaar uit: een handleiding, twee oefenboeken, een toetsboek, een antwoordenboek, een kopieersysteem op cd-rom en klassikale kaarten.

In *Taalfontein* wordt spelling in een aparte leergang aangeboden te weten: *Taalfontein Spelling*. De leergang *Spelling* sluit aan bij die van *Taal* en *lezen*. Spelling behandelt zowel de spelling van onveranderlijke woorden als de werkwoordspelling (vanaf groep 6). Bij de spelling van de onveranderlijke woorden worden vier strategieën onderscheiden waarmee leerlingen spellingsproblemen kunnen oplossen. Het gaat hier om de fonologische strategie (vooral in groep 4), auditieve herkenningstrategie, visuele inprentingstrategie en regelstrategie. In groep 4 en 5 worden deze strategieën apart aangeboden, daarna steeds meer door elkaar. *Taalfontein Spelling* bevat leerstof voor 34 leseenheden per jaar. In elke leseenheid worden enkele spellingsdoelen aangeboden. Een leseenheid wordt in een week behandeld en bestaat uit vijf lessen van 15-20 minuten. In de lessen worden leerkracht gebonden en leerkrachtvrije perioden onderscheiden.

Bij *Spelling* is er per les basisstof en extra stof om tempoverschillen op te vangen. Aan het eind van elke oneven leseenheid is er een diagnostische toets. Deze toets is in de vorm van een woord-zindictee. Afhankelijk van de score is er na de toets herhalingsstof of verdiepingsstof. Bij een score van 80% of meer maken de leerlingen verdiepingsstof. Zowel de herhalingsstof als de verdiepingsstof zijn in het kopieersysteem te vinden.⁴

De methode Taalfontein is in 2007 op de markt gekomen. De methode is vooral bedoeld voor het reformatorisch basisonderwijs. De methode is gebaseerd op de methode Taalleeland, in samenwerking met het SLO. Na 2007 is de methode op veel reformatorische scholen in Nederland in gebruik genomen. De methode sluit zeer goed aan bij de kerndoelen van spelling.

³ Bijzondere inleiding, methode Taalfontein, groep 5, bladzijde 7

⁴ www.slo.nl

2.2 Beoordeling aan de hand van criteria

Taalfontein beschrijft een mogelijkheid tot compacten en verrijken. De lessen in het oefenboek zijn altijd ingedeeld in een gedeelte basisopdrachten, extra opdrachten.

De methode beschrijft dat compacten mogelijk is op verschillende manieren.

- Altijd samen beginnen en afsluiten. Dus de eerste les openen gezamenlijk, en een afsluitings- of toepassingsles ook gezamenlijk uitvoeren
- Toepassing handhaven, vanwege het open karakter van de opdrachten en omdat het vaak om groepsactiviteiten gaat. Zo kan de hoogbegaafde leerling bijdragen aan de kwaliteit van het totale werk in de klas.
- In principe alleen de extra stof laten doen. Deze stof heeft een complexer karakter. Omdat de methode dit aangeeft is de beoordeling vrijwel alleen op deze opdrachten gebaseerd.
- In principe alleen de verdiepingsstof na toetsing laten doen.⁶

Criterium	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Is het mogelijk om voor te toetsen?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Is het mogelijk dat een kind verschillende keuzes maakt?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Bevat het materiaal open vraagstellingen (hoe-, wat- en waaromvragen)?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Beschikt het materiaal over een hoge complexiteit? ⁵	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er opdrachten met een probleemgericht karakter?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er meerdere oplossingsstrategieën mogelijk?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Doet het materiaal een beroep op creativiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kan er zelfstandig met het materiaal gewerkt worden?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Biedt het materiaal mogelijkheid tot beoordeling?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Wordt met dit materiaal een bepaald doel nagestreefd?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Eindoordeel: Is het materiaal bruikbaar voor hoogbegaafde kinderen? (het gemiddelde van bovenstaande beoordeling)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Voor inzetten van het materiaal is het goed om onderstaande te weten:	Ja					Nee				
Is het materiaal incidenteel inzetbaar?	●					●				
Is het materiaal structureel inzetbaar?	●					●				

⁵ Complexiteit: vooral te vinden in de extra opdrachten. Daarom belangrijk dat deze alleen gemaakt worden en niet de gewone oefenstof.

⁶ Taalfontein Beschrijvingsgegevens en toelichting bij het compacten, SLO nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling, pag. 7

2.3 Conclusie

Taalfontein is sinds 2007 een veel gebruikte methode in het reformatorisch basisonderwijs. De methode bestaat uit een onderdeel Taal en lezen, en een onderdeel Spelling.

Het onderdeel spelling wordt verdeeld in 34 leseenheden van 5 lessen. Elke leseenheid worden enkele spellingcategorieën aangeboden. De methode is er op gericht om door herhaling de verschillende categorieën in te prenten.

Elke les bestaat uit een deel basisstof en een deel extra stof. De methode Taalfontein geeft aan dat het mogelijk is dat hoogbegaafde kinderen alleen de extra stof maken.

Bij het beoordelen van de extra stof blijkt dat vooral in de vorm veel herhaling zichtbaar is. De opdrachten zijn niet uitdagend genoeg voor hoogbegaafde kinderen.

Het is dus nodig om naast de methode Taalfontein Spelling, extra materiaal in te zetten om hoogbegaafde kinderen voldoende uitdaging te bieden.

3 Beoordeling methoden voor extra werk

In dit hoofdstuk wordt het onderzoek uitgewerkt wat gedaan is naar verschillende methoden die als extra materiaal kunnen worden ingezet.

De criteria uit hoofdstuk 1 worden gebruikt, en in een schema beoordeeld. Als het materiaal een eindbeoordeling heeft van 7 of hoger, wordt het materiaal meegenomen in hoofdstuk 4, waar gekeken wordt hoe deze methode naast de methode Taalfontein kan worden ingezet.

Gezocht is naar materiaal wat op verschillende scholen wordt ingezet als uitloopp opdrachten. Veel uitloopp opdrachten worden zonder beoordeling gebruikt, omdat dit aanwezig is in de school, maar er wordt weinig of geen aandacht aan besteed vanwege de tijd. Ook is er niet onderzocht of het materiaal in basis bedoeld is als remediërend materiaal of als uitdaging.

Juist aan de hand van de gestelde criteria is het mogelijk om er achter te komen of het materiaal voor hoogbegaafde kinderen geschikt is. Wanneer het materiaal niet voldoende geschikt is, kan het voor hoogbegaafde kinderen slechts een zoethoudertje genoemd worden. Deze kinderen zullen dan ook weinig plezier hebben in het aangeboden materiaal.

Het wordt afgeraden om het materiaal wat lager scoort dan een 7 in te zetten voor hoogbegaafde kinderen.

De methoden die onderzocht worden in dit hoofdstuk zijn:

- Zelfstandig spellen
- Spelling in de lift
- Slagwerk
- Stenvert Spellingblokken
- De super Spellingkampioen

3.1 Zelfstandig spellen

Zelfstandig spellen behandelt de spelling-categorieën waarmee taalzwakke kinderen vaak problemen ondervinden. Voor alle categorieën is een royaal aanbod van gerichte oefeningen beschikbaar. Bovendien voorziet het pakket in audio-cd's. Deze geven ondersteuning bij moeilijkheden met de auditieve waarneming.⁷ De methode heeft 32 woordpakketten met voorbereidende pakketten (voor klankzuivere woorden) en herhalingspakketten.

De methode zelfstandig spellen heeft voor elke spellingcategorie een oefendeel en een toepassingsdeel. Om de methode goed te beoordelen voor hoogbegaafde kinderen, wordt alleen het toepassingsdeel bekeken, omdat oefening voor hoogbegaafde kinderen weinig tot niet nodig is. In de methode Zelfstandig Spellens wordt gebruik gemaakt van termen die in Taalfontein anders zijn.

criterium	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Is het mogelijk om voor te toetsen?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Is het mogelijk dat een kind verschillende keuzes maakt?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Bevat het materiaal open vraagstellingen (hoe-, wat- en waaromvragen)?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Beschikt het materiaal over een hoge complexiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er opdrachten met een probleemgericht karakter?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er meerdere oplossingsstrategieën mogelijk?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Doet het materiaal een beroep op creativiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kan er zelfstandig met het materiaal gewerkt worden?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Biedt het materiaal mogelijkheid tot beoordeling?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Wordt met dit materiaal een bepaald doel nagestreefd?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Eindoordeel: Is het materiaal bruikbaar voor hoogbegaafde kinderen? (het gemiddelde van bovenstaande beoordeling)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Voor inzetten van het materiaal is het goed om onderstaande te weten:	Ja					Nee				
Is het materiaal incidenteel inzetbaar?	●					●				
Is het materiaal structureel inzetbaar?	●					●				

⁷ http://www.abimo-uitgeverij.com/educatieve_uitgaven/index.php?doelgroep=lagereschool&ct=19&pg=detail&rid=297

3.2 Spelling in de lift

Spelling in de Lift is zowel een reguliere als een remediërende methode voor spelling onderwijs. De methode is bedoeld voor leerlingen in het basisonderwijs van groep 3 tot en met groep 8, maar kan ook in de brugklas op de middelbare school als remediërende methode gebruikt worden. Het programma bestaat uit 8 niveaus. Deze bestaan uit basisstof, extra stof (verrijkend of herhalend) en keuzestof.

De methode is gebaseerd op de vier verschillende spellingsstrategieën. Deze vier methodes zijn:

1. Spelling volgens Regels: er wordt een woord uitgesproken waarop de auditieve analyse volgt, waarop de leerling de juiste klanken in letters omzet en tenslotte het geschreven woord opgeschreven wordt.
2. Spelling volgens Analogie: de gegeven woorden worden aan voorbeeldwoorden gekoppeld, door middel van klankvorm of betekenis (zo kan honing bijvoorbeeld aan koning worden gekoppeld of aan beer).
3. Spelling aan de hand van Woordbeeld: het is een kwestie van weten, het woord wordt als een plaatje voor de geest gehaald (soort fotografisch geheugen).
4. Spelling als Schrijfmotorisch Patroon: woorden komen als vanzelf uit je pen

Er kan gebruik gemaakt worden van de herhalings- en verrijkingsstof per niveau. Er wordt gesproken van:

- Kwantitatieve differentiatie: niet alle leerlingen doen dezelfde hoeveelheid stof, de stof die wordt aangeboden is afhankelijk van hun niveau en de doelen die zij stellen.
- Inhoudelijke differentiatie: de stof is verdeeld in makkelijke en moeilijke stof (de leerling kan een deel maken bijvoorbeeld alleen het moeilijke deel).
- Temporele differentiatie: de kinderen kunnen in hun eigen tempo werken, individueel of in een groepje.
- Didactische differentiatie: er kan gebruik gemaakt worden van andere strategieën binnen de methode bij uitval, als gebruik van visuele ondersteuning of inprenting.⁸

Ook de methode spelling in lift maakt gebruik van andere benamingen voor spellingproblemen. Het hoeft voor hoogbegaafde kinderen geen probleem te zijn omdat zij een ruim inzicht hebben in spellingproblemen.

⁸ <http://educatie-en-school.infonu.nl/taal/17088-spelling-in-de-lift.html>

Voor de beoordeling van de methode is ervoor gekozen om alleen de verrijkingstof en keuzestof te bekijken. De andere stof is oefenstof voor uitvallers. De verrijkingstof biedt 'net iets meer', zo verwoordt de methode dit.

De methode kan heel goed gebruikt worden op reformatorische scholen. Er wordt geen aanleiding gegeven tot bedenkingen als het gaat om identiteit van de methode.

criterium	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Is het mogelijk om voor te toetsen?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Is het mogelijk dat een kind verschillende keuzes maakt?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Bevat het materiaal open vraagstellingen (hoe-, wat- en waaromvragen)?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Beschikt het materiaal over een hoge complexiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er opdrachten met een probleemgericht karakter?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er meerdere oplossingsstrategieën mogelijk?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Doet het materiaal een beroep op creativiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kan er zelfstandig met het materiaal gewerkt worden?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Biedt het materiaal mogelijkheid tot beoordeling?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Wordt met dit materiaal een bepaald doel nagestreefd?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Eindoordeel: Is het materiaal bruikbaar voor hoogbegaafde kinderen? (het gemiddelde van bovenstaande beoordeling)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Voor inzetten van het materiaal is het goed om onderstaande te weten:	Ja					Nee				
Is het materiaal incidenteel inzetbaar?	●					●				
Is het materiaal structureel inzetbaar?	●					●				

3.3 Slagwerk spelling

In de acht oefenboekjes zijn werkbladen opgenomen met de leerstof die in elke gangbare spellingmethode in de betreffende jaargroep aan bod komt. Alle werkbladen hebben dezelfde doordachte opbouw, waardoor leerlingen er goed zelfstandig mee uit de voeten kunnen. Na een instapoefening volgt een controlerijtje. Hiermee kan de leerling zelf nagaan of hij de instructie goed begrepen heeft. Daarna begint het concrete oefenwerk, dat wordt afgesloten met een finalerijtje, waarin de leerling kan laten zien dat hij de oefenstof beheerst. Als 'toetje' volgt dan nog een creatieve opdracht.

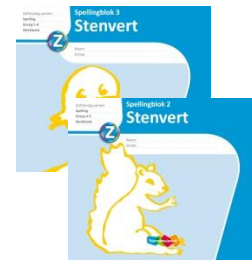

In de methode worden soms opdrachten aangeboden aan de hand van sprookjes. Dit kan bezwaren opwerpen binnen het reformatorisch onderwijs.

criterium	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Is het mogelijk om voor te toetsen?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Is het mogelijk dat een kind verschillende keuzes maakt?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Bevat het materiaal open vraagstellingen (hoe-, wat- en waaromvragen)?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Beschikt het materiaal over een hoge complexiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er opdrachten met een probleemgericht karakter?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er meerdere oplossingsstrategieën mogelijk?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Doet het materiaal een beroep op creativiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kan er zelfstandig met het materiaal gewerkt worden?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Biedt het materiaal mogelijkheid tot beoordeling?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Wordt met dit materiaal een bepaald doel nagestreefd?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Eindoordeel: Is het materiaal bruikbaar voor hoogbegaafde kinderen? (het gemiddelde van bovenstaande beoordeling)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Voor inzetten van het materiaal is het goed om onderstaande te weten:	Ja					Nee				
Is het materiaal incidenteel inzetbaar?	●					●				
Is het materiaal structureel inzetbaar?	●					●				

3.4 Stenvert spellingblok

De methode Stenvert heeft op verschillende leergebieden werkblokken ontwikkeld waarmee de kinderen zelfstandig aan het werk kunnen. Voor taal en rekenen is de methode uitgesplitst in makkers en meesters. De makkerboekjes zijn voor de zwakke leerlingen in rekenen en taal, en de meesterboekjes zijn voor de meerbegaafde kinderen.

Het onderdeel Stenvert Spellingblok heeft geen onderverdeling in makkers en meesters. De boekjes bieden de leerstof op een andere manier aan dan in de methode wordt gedaan. Door middel van puzzels en raadsels worden de kinderen beziggehouden met het juist spellen van de woorden.

Met de spellingblokken kunnen kinderen zelfstandig aan het werk. Er is ook mogelijkheid tot zelf nakijken. De methode wordt in veel scholen gebruikt als uitloopwerk. Als een kind klaar is, en de rest van de klas is nog bezig, gaat het kind zelfstandig met een spellingblok aan de slag. De leerkracht hoeft naar deze kinderen niet om te zien, want zij vinden het in de meeste gevallen leuk om te doen.

criterium	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Is het mogelijk om voor te toetsen?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Is het mogelijk dat een kind verschillende keuzes maakt?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Bevat het materiaal open vraagstellingen (hoe-, wat- en waaromvragen)?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Beschikt het materiaal over een hoge complexiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er opdrachten met een probleemgericht karakter?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er meerdere oplossingsstrategieën mogelijk?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Doet het materiaal een beroep op creativiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kan er zelfstandig met het materiaal gewerkt worden?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Biedt het materiaal mogelijkheid tot beoordeling?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Wordt met dit materiaal een bepaald doel nagestreefd?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Eindoordeel: Is het materiaal bruikbaar voor hoogbegaafde kinderen? (het gemiddelde van bovenstaande beoordeling)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Voor inzetten van het materiaal is het goed om onderstaande te weten:	Ja					Nee				
Is het materiaal incidenteel inzetbaar?	●					●				
Is het materiaal structureel inzetbaar?	●					●				

3.5 De super Spellingkampioen

Spellingkampioen is net zoals veel ander materiaal het meest geschikt voor leerlingen die extra oefening nodig hebben. Scholen zetten deze methode ook vaak om leerlingen binnen het vakgebied spelling wat langer bezig te houden als ze klaar zijn met hun reguliere werk.

Spellingkampioen is verdeeld in verschillende boekjes die elk een andere categorie behandelen. Dit maakt het voor leerkracht gemakkelijk om gericht toe te passen bij een gegeven les. Per deel worden er allerlei opdrachten aangeboden om woorden correct te

leren schrijven. Dit wordt gedaan in de vorm van puzzels, cijferraadsels, geheimcodes, anagrammen en andere redelijke complexe oefeningen. De opdrachten zijn leuk om uit te voeren, maar dagen hoogbegaafde kinderen tot beter spellen. Het niveau wordt niet omhoog gebracht.

criterium	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Is het mogelijk om voor te toetsen?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Is het mogelijk dat een kind verschillende keuzes maakt?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Bevat het materiaal open vraagstellingen (hoe-, wat- en waaromvragen)?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Beschikt het materiaal over een hoge complexiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er opdrachten met een probleemgericht karakter?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Zijn er meerdere oplossingsstrategieën mogelijk?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Doet het materiaal een beroep op creativiteit?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Kan er zelfstandig met het materiaal gewerkt worden?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Biedt het materiaal mogelijkheid tot beoordeling?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Wordt met dit materiaal een bepaald doel nagestreefd?	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Eindoordeel: Is het materiaal bruikbaar voor hoogbegaafde kinderen? (het gemiddelde van bovenstaande beoordeling)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Voor inzetten van het materiaal is het goed om onderstaande te weten:	Ja					Nee				
Is het materiaal incidenteel inzetbaar?	●					●				
Is het materiaal structureel inzetbaar?	●					●				

3.6 Conclusie

Na het bekijken van verschillende methoden die als extra materiaal worden ingezet in scholen, bleek dat er slechts één methode is die voldoende uitdaging biedt aan hoogbegaafde kinderen. Dit is de methode Spelling in de lift plus. Deze methode is bedoeld als RT-materiaal, maar heeft ook een onderdeel voor hoog intelligente kinderen. Dit onderdeel is nader bekeken en kwam het hoogst uit het onderzoek.

Van de onderzochte methoden scoort de methode Stenvert Spellingblok het slechtst. Deze methode herhaalt redelijk gemakkelijke puzzelvormen regelmatig. De uitdaging is er voor hoogbegaafde kinderen daarom snel af.

4 Beoordeling methoden extra werk voor taal

De methoden die als extra werk zijn bedacht op het gebied van spelling, zijn niet voldoende uitdagend gebleken voor hoogbegaafde kinderen. Er moet een andere oplossing geboden worden. In dit hoofdstuk komen enkele extra werk methoden op het gebied van taal aan bod. Deze methoden zijn geschikt om te gebruiken als extra werk bij spellingonderwijs. Het is de bedoeling dat een leerkracht bij het gebruiken van deze methoden niet alleen op taal en woordenschat let, maar ook op correcte spelling. Hierdoor worden de kinderen op twee gebieden uitgedaagd. Het gebruik van deze methoden voorkomt herhaling van puzzelvormen of onderwerpen.

Onderzochte methoden zijn:

- Plustaak taal
- Taal in andere vakken
- Slimme taal
- Aan de slag met taal en techniek
- Spraakwaterval
- Rijmelarij
- Het grote taalspel
- Schrijfpalet
- Dierenbundel
- Een schat aan informatie

Alleen de methoden die bruikbaar zijn als extra werk voor spelling worden in dit hoofdstuk uitgewerkt. Dit om een duidelijk overzicht te bieden.

Omdat taaldomeinen niet te koppelen zijn aan spellingcategorieën, is er vooral gekozen voor materiaal waarmee kinderen geheel zelfstandig aan de slag kunnen, waarbij er niet gekeken hoeft te worden naar de aangeboden leerstof in spelling.

4.1 Plustaak taal

Wat is Plustaak?

Plustaak is bestemd voor de 10 tot 25 % beste leerlingen van elke groep.

De werkboekjes bevatten leuke gevarieerde opdrachten, die juist voor deze kinderen een uitdaging zijn. Plustaak kan naast iedere methode gebruikt worden. De werkboekjes bieden een verbreding en verrijking van het aanbod in de methode.

Inhoud

Elk werkboekje voor taal bevat 32 taken. Deze taken zijn wat betreft de inhoud zeer gevarieerd. Doorgaans bevat een taak één basisopdracht met een aantal variaties. Dit vergemakkelijkt het zelfstandig werken. Binnen elke taak is er sprake van een opbouw in moeilijkheid. Gemiddeld doen de kinderen een half uur over een taak.

Zelfstandig te maken

De opdrachten zijn zo samengesteld dat de kinderen ze zelfstandig kunnen maken. Als ze klaar zijn, kunnen ze met het antwoordenboekje hun werk ook zelf controleren. Daarnaast kan Plustaak gebruikt worden om eens wat extra aandacht aan deze kinderen te besteden. Door regelmatig hun

werk te bekijken, te evalueren en af en toe een opdracht door te spreken kan het leereffect en de motivatie van de kinderen nog extra versterkt worden.

Werk op eigen niveau

Met Plustaak is het mogelijk de betere leerlingen in uw groep werk te geven dat is afgestemd op hun eigen niveau. De opdrachten zijn erop gericht de kennis en de vaardigheden van de kinderen te verbreden en te verdiepen. Dat betekent niet meer van hetzelfde en ook niet vooruitlopen op de leerstof die nog behandeld moet worden. Plustaak biedt andersoortige opdrachten en aanvullende leerstofinhouden.

De methode Plustaak taal biedt verschillende taaldomeinen aan. De methode behandelt woordenschat. Ook wordt gevraagd om de mening van kinderen. Met deze methode leren kinderen ook een verslag schrijven van iets wat ze hebben gezien. Van de woorden die geschreven moeten worden, worden niet altijd voorbeelden gegeven. Dat betekent dat kinderen zelf moeten nadenken over de spelling van de woorden. Als er wel een voorbeeld wordt gegeven, wordt van de kinderen verwacht dat ze deze woorden in zinsverband gebruiken.

Prijzen:

- circa € 13,00 per set van vijf werkboekjes
- antwoordenboekje circa € 5,00

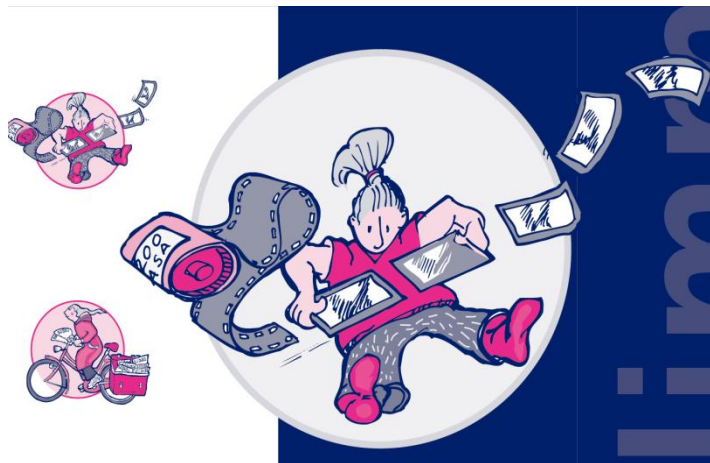
4.2 Slimme taal

Het leerstofpakket Slimme Taal is bedoeld voor (hoog)begaafde leerlingen uit de groepen 3 t/m 8 van de basisschool voor wie de leerkracht uitdagende leerstof nodig heeft op het gebied van het onderwijs in de Nederlandse taal en lezen.

Het pakket bestaat uit twee thema's:

1. Kranten en tijdschriften
2. Kinderliteratuur

Bij elk van deze thema's horen werkboekjes en handleidingen voor de groepen 3 t/m 8. Ook is er een algemene handleiding beschikbaar. De materialen zijn gratis te downloaden via www.slo.nl.

Het primaire doel van het leerstofpakket is het aanbieden van uitdagende, verrijkende leerstof aan (hoog)begaafde kinderen. De lesmaterialen kunnen aangeboden worden als aanvulling op de eventueel gecomplete basisstof.

Het materiaal is geschikt voor hoogbegaafden omdat het voldoet aan de volgende criteria:

- Het biedt interessante en uitdagende opdrachten voor hoogbegaafde leerlingen
- Het bevat een goede afwisseling
- Het vereist creativiteit van de leerlingen
- Het is constructief van aard

- Het bevat open problemen
- Het maakt verschillende oplossingswegen mogelijk
- Het stimuleert een onderzoekende houding
- Het lokt interactie uit
- Het roept reflectie op

De methode zelf geeft geen expliciete aandacht aan het correct toepassen van de spellingregels. Wel wordt zelfstandig werken van de kinderen verwacht, en worden woorden niet voorgezegd. Wanneer dit materiaal wordt ingezet als extra werk bij spelling, kan daar door de leerkracht wel expliciet aandacht aan worden besteed.

Kranten en tijdschriften

Opdrachten in het onderdeel kranten en tijdschriften zijn vooral gericht op onderzoek. De kinderen leren meningen van anderen vragen, en onderzoeken. Ze leren artikelen schrijven en advertenties maken. Ook leren ze advertenties en artikelen te analyseren. De kinderen leren doelgroepen vaststellen van een tijdschrift of een krant. Verder biedt de methode veel creatieve opdrachten aan. Vooral bij het schrijven van de artikelen en advertenties kan gelet worden op de spelling van de kinderen.

Het pakket kranten en tijdschriften is ook op papier te bestellen. Kosten komen dan voor het totale pakket op ongeveer €80,-

Kinderliteratuur

Opdrachten in het onderdeel kinderliteratuur van de methode Slimme Taal zijn er op gericht dat kinderen leren met kinderliteratuur om te gaan. Kinderen leren boeken te beoordelen, en daar een stukje over te schrijven. Ook leren kinderen verschillende soorten boeken en doelgroepen kennen. Ze leren onderscheid maken tussen fictieve en waargebeurde verhalen. Aan het einde van een thema is het mogelijk dat de kinderen een keuzeopdracht maken. Voor hoogbegaafde kinderen is dit heel goed.

Het pakket kinderliteratuur is ook op papier te bestellen. De kosten voor het totale pakket met werkboekjes komen dan op € 36,10.

4.3 Het grote taalspel

Met Het Grote Taalspel oefenen kinderen spelenderwijs allerlei taalonderdelen, zoals woordenschat, spelling, uitdrukkingen en nog veel meer. Kinderen kunnen er lang plezier van hebben. Kinderen uit verschillende jaargroepen kunnen samenspelen.

De vragen voldoen aan de nieuwste spellingeisen. De vragen zijn gemaakt door taaldeskundigen Wim Daniëls en Kasper Boon.

Het taalspel kan ingezet worden als een kind klaar is met zijn werkzaamheden.

Het spel moet in een groepje gespeeld worden. De vragen zijn voor zowel kinderen als volwassenen leuk en leerzaam om te beantwoorden. Daarom kan het spel zeer goed ingezet worden voor hoogbegaafde kinderen.

De taalkaartjes vragen niet direct om goede spelling. Een leerkracht zou deze eis wel kunnen verbinden aan de taalkaartjes. Bij het beantwoorden van de spellingkaartjes wordt wel correcte spelling gevraagd. Het is mogelijk om als leerkracht de spelende kinderen een eigen blaadje te geven, en van hen te vragen of zij deze inleveren. Hierdoor kan ook extra controle worden uitgeoefend op de correcte spelling van woorden. Het spelen van het spel is voor kinderen dan niet enkel een leuke bezigheid, maar heeft direct een doel.

Inhoud spel

Geïllustreerd spelbord op groot formaat (50 x 50 cm), 10 kanskaartjes, 150 letterfiches, 2 dobbelstenen, 4 pionnen, een taalhulpkaart en spelregels.

Inclusief 110 vragenkaartjes met maar 720 afwisselende vragen (plus antwoorden en uitleg) in 4 categorieën: * Alfabet * Spelling * Uitdrukkingen *Taalvaria.⁹

Prijs: € 32,95

4.4 Schrijfpalet

SCHRIJFPALET voorziet in eigentijdse onderwerpen en een gestructureerde aanpak. Dat leidt tot motivatie, succeservaring en leereffect.

Leerlijn

SCHRIJFPALET houdt rekening met de kerndoelen. Het consequent aanreiken van de verschillende tekstsoorten en tekstgenres binnen elk leerjaar en de opbouw van de moeilijkheidsgraad zorgen voor een consistente leerlijn door de lagere school heen.

Materiaal

In SCHRIJFPALET beschikt elk leerjaar over dertig gevarieerde schrijfkaarten waarop een opdracht is beschreven. In een tweede pakket zitten 30 zwart-wit kopieerkaarten waarop plaats is om de opdrachten uit te voeren.

Gebruik

Door de eenvoudige, duidelijke opdrachten zijn deze stelkaarten zeer geschikt voor zelfstandig werk, contractwerk en hoekenwerk. Ook klassikaal gebruik is mogelijk.

Stappenplan

De kinderen worden bij het schrijven begeleid door een stappenplan: Wat moet ik doen? Hoe ga ik het doen? Ik doe het! Ik kijk na.

⁹ <http://www.scalaleukerleren.nl/taalspel.htm>

Volgende tekstsoorten en tekstgenres komen aan bod:

- Informatief- rapporterende teksten: een verslag, een natuurboek...
- Informatief- beschouwende teksten :een film -of boekbespreking, een nieuwsbericht...
- Regulerend- directieve teksten: een kookboek, een gebruiksaanwijzing...
- Regulerend- argumenterende teksten: een reclamefolder, een affiche...
- Fictionele teksten: een verhaal, poëzie

Bij elke schrijfo opdracht zijn doelstellingen verwoord.¹⁰

De methode schrijfpalet vraagt vooral het schrijven van verhalen. Een leerkracht kan hierin goed insteken op correcte spelling.

In de boxen van deze methoden zitten taalkaarten met verschillende onderwerpen. Er zijn onderwerpen die vanuit de christelijke identiteit niet worden goedgekeurd (bijv. een heks, een spook en een reus). De kinderen hoeven met deze kaarten niet geconfronteerd te worden, want het is mogelijk om deze uit de box te halen. Zo kan een leerkracht zelf een selectie maken van onderwerpen die hij/zij geschikt vindt voor de kinderen, en die passen bij de identiteit van de school.

Prijs: pakket met van elk leerjaar 1 box met opdrachtkaarten € 200,-

4.5 Conclusie

In dit hoofdstuk zijn 10 taalmethoden onderzocht. De methoden die geschikt zijn om te gebruiken als extra werk naast de methode Taalfontein spelling, zijn nader beschreven in dit hoofdstuk. Het gaat hierbij om de methoden Plustaak taal, Slimme taal, Het Grote Taalspel en Schrijfpalet.

De toepassing van genoemde methoden is mogelijk op elk moment. Dit kan omdat de spellingcategorieën niet aan de taaldomeinen te verbinden zijn. Een leerkracht kan zelf bepalen wanneer er welk materiaal wordt ingezet, en op welke manier de kinderen daarmee werken. Het is belangrijk dat de leerkracht eisen stelt, en elke geschreven tekst of opdracht controleert op correcte spelling. Alleen dan is het doel van het inzetten van dit materiaal naast de spellingmethode zinvol.

Qua identiteit passen de methoden ook bij de methode taalfontein. Echter zijn bij de methode Schrijfpalet wel enkele werkbladen wat minder geschikt, omdat zij de onderwerpen reuzen, heksen en een spookhuis bevatten. Dit hoeft geen belemmering te zijn voor het aanschaffen van de methode, omdat deze kaarten uit de box verwijderd kunnen worden.

Methoden die onderzocht zijn, maar niet geschikt bevonden om in te zetten als extra werk bij spelling zijn: Taal in andere vakken, Aan de slag met taal en techniek, Spraakwaterval, Rijmelarij, Dierenbundel, Een schat aan informatie. Deze methoden zijn daarom niet nader beschreven in dit hoofdstuk.

¹⁰ http://www.abimo-uitgeverij.com/educatieve_uitgaven/index.php?doelgroep=lagerschool&ct=19&pg=detail&rid=366

5 Eindconclusie en aanbevelingen

Na veel onderzoeken kunnen verschillende conclusies getrokken worden.

In de basisscholen is te weinig bekend over extra werk voor spellingonderwijs. Scholen schaffen methoden aan en geven de kinderen boekjes om in verder te werken als zij klaar zijn met het normale werk voor spelling. Eigenlijk geven de leerkrachten de kinderen slechts materiaal om hen bezig te houden. Het materiaal is niet uitdagend genoeg om hoogbegaafde kinderen echt iets te leren. Voor de gemiddeld begaafde leerling kan extra materiaal op het gebied van spelling, wel uitstekend worden ingezet. Het materiaal is dus op grond van ons onderzoek niet volledig onbruikbaar verklaard.

Van de onderzochte methoden blijkt alleen “Spelling in de lift plus” materiaal te bevatten dat geschikt is om in te zetten voor hoogbegaafde kinderen.

Omdat het nu lijkt alsof er geen materialen meer zijn om hoogbegaafde kinderen uit te dagen op spellinggebied, is gezocht naar alternatieven buiten het extra werk voor spelling.

Alternatieven zijn gevonden in verschillende methoden voor extra werk op het gebied van taal. Deze methoden bevatten uitdagende en afwisselende werkvormen, die zeer geschikt zijn voor hoogbegaafde kinderen. De methoden geven aan dat het niet nodig is om op spelling van de kinderen te letten, omdat het een methode is die gebruikt wordt bij taal, en niet direct bij spelling. Als een leerkracht deze methoden als extra werk bij spelling gaat inzetten, is het natuurlijk wel noodzaak dat de leerkracht let op de spelling. De leerkracht kan bijvoorbeeld letten op de spellingsregels van de gegeven les.

Voor hoogbegaafde kinderen is dus uitstekend extra materiaal te vinden op het gebied van taal. Wij adviseren scholen dit in te zetten, en alle methoden extra werk voor spelling te houden voor de gemiddeld begaafde kinderen.

In hoogbegaafdheid zijn verschillende vormen te zien, die niet zijn onderzocht voor deze scriptie. Om er achter te komen welk extra werk geschikt is voor welk kind, kan onderzocht worden welke verschillende soorten hoogbegaafdheid voorkomen, en welk materiaal bij welke vorm van hoogbegaafdheid geschikt is.

Het is ook mogelijk om naar aanleiding van dit onderzoek een nieuw onderzoek te starten. Er kan onderzoek gedaan worden naar het werk en leerplezier van hoogbegaafde kinderen als de methoden met extra werk voor spelling aan hen niet meer worden aangeboden, en de methoden extra werk voor taal structureel worden ingezet.

Dit onderzoek is bruikbaar op alle reformatorische scholen waar de methode Taalfontein wordt gebruikt als hoofdmethode voor taal en spelling. Extra werk methoden zijn getoetst op kwaliteit en identiteit.

6 Bibliografie

Gerven, S. D. (2007). *Professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*. Assen: Koninklijke van Gorcum BV.

James. T. Webb, v. e. (2005). *De begeleiding van hoogbegaafde kinderen*. Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.

Lammers, W. (2005). *Hoogbegaafd, nou èn?* Hillegom: Samsara Uitgeverij bv.

Mönks, F. (2011). *Hoogbegaafdheid bij kinderen*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.

Vos, C. d. (2002). *Hoogbegaafd*. Houten: Bertil Merkus.

Welling, F. (2005). *Kinderen en slim zijn*. Utrecht/Antwerpen: Kosmos-Z&K Uitgevers.